

آینة

تصویر

سر مقاله: «اول، اعتماد دوم، اعتماد سوم، حمایت»؛ عباس عدبی

انتخابات ۲۴خرداد از یک جهت تأثیری همچون انتخابات دوم خرداد داشت. آنان که مسایل خارجی ۱۷سال پیش را به‌یاد دارند، به خوبی می‌دانند که اگر دوم خرداد رخ نمی‌داد، احتمال اینکه ایران وارد یک چالش جدی در روابط خارجی خود شود، خیلی زیاد بود... پیش از ۲۴خرداد نیز چنین شرایطی حاکم بود و سایه شوم رودررویی همواره دیده می‌شد، هر چند در هردو مورد، قطعیتی وجود نداشت و نمی‌توان با اطمینان گفت که درگیری خارجی ایجاد می‌شد، ولی احتمال متوسط وقوع چنین اتفاقی نیز اهمیت داشت و آنچه به یقین می‌توان گفت این است که این احتمال حتی متوسط در هردو مورد از میان رفت. اگر تنها دستاورد ۲۴خرداد را زایل‌شدن این احتمال بدانیم، دستاورد، بسیار ارزشمند و تاریخی خواهد بود... مهم‌ترین دستاورد این دولت در عرصه سیاست خارجی رقم‌خورده است. شاید گفته شود که هنوز به توافق نرسیده‌اند، پس چگونه می‌توان آن را موفقیت نامید؟ پاسخ این است که مدیریت ۱۶ماهه این مذاکرات و پیش‌بردن آن تا این نقطه، فارغ از هرگونه دستاوردی که در پایان آن باشد، یک موفقیت مهم برای دولت و از آن مهم‌تر برای ساختار سیاسی کشور است.

جمهوری اسلامی

سر مقاله: «کارنامه درخشان»

پرونده مذاکرات هسته‌ای چه در سوم آذر، بسته شود و چه برای مدتی دیگر باز بماند، این واقعیت را هیچ‌کس نمی‌تواند انکار کند که اعضای گروه مذاکره‌کننده ایرانی با کارنامه‌ای درخشان به کشور بازمی‌گردند... نکته مهم در ماجرای مذاکرات هسته‌ای ایران و ۵+۱ این است که مذاکره‌کنندگان ایرانی در تمام‌مدت یک‌سال گذشته، زیر بمباران تبلیغات مسیوم و تهمت‌ها و ادعاهای نادرست مخالفان داخلی و فشارهای دشمنان خارجی به کار خود ادامه دادند.

کیم‌جان

سر مقاله: «انتظار از فرزندان انقلاب» حسین شمسیان

...برخی رفتارهای داخلی و سخنان خلاف مصلحت ملی، آمریکایی‌ها را به این نتیجه غلط رساند که به‌شدت نیازمند حصول و توافق به هر قیمتی هستیم... مردم از این همه رفت‌وآمد و چندین دور مذاکره و شکستن به قول بعضی‌ها تابوی مذاکره با شیطان سزگرا! نه ازرومند عکس‌های یادگاری با وزیر خارجه آمریکا بودند و نه محتاج چندمیلیارد دلار از پول خودمان! مهم‌ترین محوری که براساس وعده انتخاباتی رئیس‌جمهور محترم و تکرار آن توسط ایشان و دیگر مقامات مسوول باید مورد توجه قرار بگیرد، لغو کامل همه تحریم‌های ظالمانه است و بدون حصول این نتیجه، بی‌هیچ تعارفی باید گفت که چیزی به دست نیاورده‌ایم.

سازت

سر مقاله: «یک معادله ساده با بازیگران پیچیده» حنیف غفاری

متأسفانه نقش منفعلانه دوکشور چین و روسیه و حتی در مواردی نقش بازدارنده مسکو در حل مسایل اختلافی اصلی مانند نحوه تأمین نیازهای اساسی ایران و نحوه درداشتن تحریم‌های شورای امنیت (که این مساله نیز نشأت‌گرفته از محاسبات منفعت‌گرایانه روسیه و چین است) نیز در ایجاد و استمرار شرایط فعلی بی‌تأثیر نبوده است. بدیهی است که در چنین شرایطی گارد بسته جمهوری‌اسلامی ایران در برابر بازیگران مخرب مذاکرات هسته‌ای باید محکم‌تر شود.

روزگار

یادداشت: «ما پیروریم»؛ عبدالله کنجی

سوم آذرماه ضرب‌الاجل مذاکرات هسته‌ای بین ایران و شش‌قدر جهانی است... زمانی ما باید احساس شکست کنیم که به‌دنبال ساخت بمب اتم بوده باشیم و اکنون ناکام شده‌ایم. در صورتی که این گزینه هیچ موقع مورد نظر ما نبود و حرمت شرعی آن نیز اعلام شده است. بنابر این در همه ابعاد دیگر ما پیروز میدان هستیم... ما پیرویم اگر تحریم‌های ظالمانه رفع شود... ما پیرویم چراکه به پایان خان خوشبختان داخلی نزدیک می‌شویم. طرفداران غرب اکنون در حال پاک‌کردن عرق شرم از چهره خویش هستند... آنان دیگر نخواهند گفت صحنه بین‌الملل صحنه بدنه و بستان است، بلکه می‌پذیرند که دشمنی و کینه جهان استکبار با انقلاب اسلامی مساله‌ای واقعی و معرفتی است.

ایران

«تکذیب نقل قول منتسب به آیت‌الله صاعی»

نقل‌قول منتسب به آیت‌الله‌صاعی در‌باره حضور چشمگیر مردم در تشییع پیکر مرحوم‌ره‌رضی پاشایی و خوانندگی این هنرمند تکذیب شد. دفتر آیت‌الله‌صاعی، با انتشار اطلاعیه‌ای این نقل‌قول را با صراحت تکذیب و تأکید کرد: «بدینوسیله به اطلاع می‌رساند آنچه در فضای مجازی از معظم‌له نسبت به اشخاص نقل‌قول شده، کذب محض بوده و تنها منبع رسمی در ارتباط با اخبار مربوط به معظم‌له سایت ایشان است. خداوند همه گذشتگان از انسان‌ها را غریق رحمت واسعه خویش قرار دهد.»

ایسنا: رئیس‌جمهور با دریافت مجوزی از مقام‌معظم‌رهبری، برای

ادامه سرپرستی سرپرست فعلی وزارت‌علوم، تا تعیین‌تکلیف نهایی این وزارتخانه مهلت گرفت.

۲۹مرداد، رضا فرجی‌دانا وزیر سابق علوم، تحقیقات‌وفناوری را ری نمایندگان مجلس استیضاح و برکنار شد که به‌دنبال آن محمدعلی نجفی با حکم روحانی به‌عنوان سرپرست وزارت علوم معرفی

علی مطهری، نماینده مردم تهران در مجلس روز گذشته در گفت‌وگو با «خبرآنلاین»، به تشریح فضای مجلس پس از معرفی دکتر فرهادی به‌عنوان چهارمین گزینه پیشنهادی دولت برای تصدی وزارت علوم پرداخته است. او تأکید می‌کند که استیضاح و عزل فرجی‌دانا اشتباه بوده و مجلس با این کار، یک وزیر لایق را برکنار کرده و باعث شده وضعیت به اینجا برسد. مطهری می‌گوید ظاهرا آتش‌بس اعلام شده، چون فعلا خبری از سیل پیامک‌های تخریبی علیه فرهادی نیست.

❖ **فضای مجلس را در مورد رای‌اعتماد به وزیر پیشنهادی علوم چگونه ارزیابی می‌کنید؟**

روز قرائت نامه رئیس‌جمهوری و معرفی وزیر پیشنهادی فضای مجلس منفی نبود، اما باید دید در نهایت مجلس چه تصمیمی می‌گیرد. اگر مجلس بخواهد با همان معیار گذشته خود یعنی همراهی با عدم همراهی با فتنه ضاوت کند و رای بدهد قاعدا آقای فرهادی هم نباید رای بیاورد چون ایشان هم از نظر آن گروه از نمایندگان که به موارد قبلی رای ندادند با فتنه همراهی داشته‌ست است زیرا در مردادماه سال ۸۸ نامه‌ای را همراه آقایان خاتمی، موسوی، کروبی و بسیاری افراد دیگر خطاب به مراجع تقلید امضا کرده. همچنین آقای فرهادی ظاهرا با حزب مشارکت همکاری داشته است. البته فعلا از آن هجوم پیامکی به نمایندگان که توسط محافل خارج از مجلس انجام می‌شد خبری نیست. ظاهرا آتش‌بس اعلام شده است. اما اگر این‌گروه از نمایندگان از معیار خود که همان مساله فتنه باشد، دست بردارند و بهانه‌گیری را پایان

ادامه سرپرستی نجفی با نامه مقام‌معظم‌رهبری

شد و از آنجا که حکم سرپرستی نجفی ۲۹آبان به‌پایان رسید، رئیس‌جمهور از رهبری‌معظم‌انقلاب تقاضای مجوز جهت‌تمدید مهلت سرپرستی نجفی را کرد که دوره سرپرستی نجفی با حکم حضرت‌آیت‌الله‌خامنه‌ای تا زمان تعیین‌تکلیف این وزارتخانه تمدید شد.

براساس اصل ۱۳۵قانون اساسی، مهلت اداره یک‌وزارتخانه با

ارزیابی علی مطهری از نامزدی فرهادی:

فعلا آتش‌بس است

یک فتنه‌گر رای‌اعتماد بدهند.

هر دو حالت به ضرر مجلس است چون در صورت اول وزارت علوم همچنان بلاتکلیف باقی می‌ماند و مردم مقصر اصلی را مجلس می‌دانند و در صورت دوم که معیار فتنه را کنار بگذارند و به وزیر رای‌اعتماد بدهند مجلس متهم به منطق دوگانه و یک‌پام و دو هوا خواهد شد زیرا مردم می‌پرسند چرا گزینه‌های قبلی را با این معیار رد کردید و وزارت علوم

دهند آقای فرهادی رای‌اعتماد خواهد گرفت ولی در این صورت باید پاسخگوی مردم باشند که چه اتفاقی افتاد که از شعار «فتنه خط قرمز ماست» عدول کردید؟

❖ **پس هردو حالت برای مجلس هزینه دارد.**

بله، درواقع نمایندگان مخالف گزینه‌های قبلی بر سر دوراهی قرار گرفته‌اند که آیا بر معیار قبلی خود پافشاری کنند و این گزینه را نیز رد کنند یا از آن معیار به خاطر ملاحظاتی دست بردارند و به‌قول خودشان به

عضو کمیسیون آموزش در گفت‌وگو با «شرق»:

فرهادی رای اعتماد خواهد گرفت

داشت چه بود؟

در فراکسیون همه نظرها مثل هم نیست. درباره وزرای که معرفی می‌شدند هم برخی‌ها به دلیل همان مسایل سیاسی مربوط به سال ۸۸ مخالفت می‌کردند، اما این موضوع که برای انتخاب و معرفی گزینه‌ها، با فراکسیون و رئیس‌مجلس رایزنی نشده بود هم در مخالفت فراکسیون رهروان تأثیرگذار بود.

❖ **مگر درباره آقای فرهادی با فراکسیون اکثریت یا رئیس‌مجلس رایزنی شده که الان مخالفت چندانی وجود ندارد؟**

من اطلاع دقیقی ندارم، اما تا جایی که می‌دانم درباره ایشان هم رایزنی با مجلس نشده، ولی به هر حال مجموعه مسایل و حساسیت‌ها درباره ایشان کمتر است.

❖ **درباره مسایل مربوط به انتخابات سال ۸۸، که معتقدید علت بیشتر حساسیت روی گزینه‌های قبلی بوده، درباره آقای فرهادی هم گویا مطالبی مطرح شده.**

همان‌طور که گفتم درباره ایشان به شدت نفرات قبلی نیست. تا الان که فقط اس‌اس‌اس‌های آمده مبنی بر اینکه ایشان زیر یک‌نامه را در آن زمان امضا کرده بوده. حالا باید صبر کنیم ایشان در کمیسیون حاضر شود و درباره این مسایل توضیحات خود را بدهد و شاید اصلا امضای خود را تکذیب کرد یا توضیحاتی داد که نمایندگان قانع شدند.

❖ **یعنی اگر امضای خود را تکذیب کنند، ممکن است به ایشان هم رای اعتماد ندهند؟**

بالاخره اگر این نامه تأیید شود، روی رای ایشان تأثیر خواهد گذاشت، اما حتی اگر هم تأیید شود که ایشان زیر نامه را امضا کرده، باز هم فکر می‌کنم آقای فرهادی رای اعتماد خواهد گرفت.

وقایع پارلمانیه

ماجرای سیاه‌نمایی ایرج ندیمی

امیر کلهر

در کمیسیون بودجه مجلس نهم مشغول فعالیت هستند و اگر برایتان خیلی جالب است که بدانید چه افرادی بوده‌اند، کافی است به مشروح مذاکرات مجلس در آن زمان رجوع کنید تا متوجه شوید چه افرادی بوده‌اند. به‌هرحال، این موضوع متأسفانه جزو خاطرات ناخوشایندی بود که من از دوره کاری خود داشتم اما به‌هرحال نکته و تجربه‌ای برای زندگی‌ام بود. اما در مجلس نهم که در حال حاضر در آن مشغول فعالیت هستم بهتر است ابتدا یکی از خاطراتم را بیان کنم و بعد نقدی هم به فضای فعلی ایجادشده بین دولت و مجلس داشته باشم. از جمله خاطراتی که در رابطه با مجلس نهم می‌توانم بگویم در رابطه با نطق‌هایم است. نطق‌های بنده بیشتر جنبه مردمی و اقتصادی دارد. اما در یکی از نطق‌هایی که در صحن علنی مجلس انجام دادم از سوی برخی از نماینده‌های خاص مورد تذکر قرار گرفتم. این نطق متنی بود و پیگیری آن‌ها مردم می‌پرسند. بعد از این نطق یکی از سران جریان اصولگرایان که بعداً در رابطه با انتخابات ریاست‌جمهوری در دفاع از اندیشه‌ای که بنده مطرح کرده بودم در باب کاندیداتوری صحبت می‌کرد، من را متهم به سیاه‌نمایی کرد. من در نطق خود که قبل از انتخابات ریاست‌جمهوری دوره

سرپرست سه‌ماه است. لازم‌به‌ذکر است رئیس‌جمهور ۲۸آبان و یک‌روز قبل از پایان یافتن مهلت قانونی سرپرستی محمدعلی نجفی بر وزارت علوم، محمد فرهادی، وزیراسبق آموزش‌عالی و بهداشت، درمان و آموزش‌پزشکی را برای دریافت رای‌اعتماد به مجلس معرفی کرد که قرار است جلسه رای‌اعتماد به فرهادی روز چهارشنبه، پنجم‌آذر برگزار شود.

و دانشگاه‌ها را این مقدار معطل کردید؟

❖ **نظر خود شما چیست؟**

نظر من روشن است. من اساساً منطق این گروه از نمایندگان را که اگر کسی در جریان حوادث سال۸۸ نامه‌ای در تظلم و دادخواهی و در اعتراض به رفتار بخشی از مسوولان نوشته باشد او فتنه‌گر است، مردود می‌دانم.

از نظر من چنین کسی نه تنها فتنه‌گر نیست بلکه فردی مسوول و متعهد است که در مقابل بی‌قانونی‌ها ساکت نبوده است. گزینه‌های قبلی یعنی آقایان میلی‌منفرد، فرجی‌دانا، نیلی و دانش‌آشتیانی نیز هیچ کدام فتنه‌گر نبودند و در حق آنها ظلم شد. به‌هرحال مجلس با یک انتخاب سخت مواجه است. اگر به آقای فرهادی رای‌اعتماد ندهد وزارت علوم معطل می‌ماند و تنش میان مجلس و دولت بیشتر می‌شود و اگر رای‌اعتماد بدهد متهم به منطق دوگانه می‌شود و اینکه از خط‌قرمز خود عبور کرده؛ یا از روی مصلحت‌سنجی که دیگر نمی‌توان به گزینه پنجم رای نداد یا احیاناً به‌دلیل بده‌بستان‌های پشت پرده.

❖ **چرا مجلس به این نقطه رسیده است؟**

برای اینکه اولاً استیضاح آقای فرجی‌دانا و رای‌دادن به آن ضروری نبود بلکه خطا بود زیرا یک وزیر لایق را برکنار کردیم و به اینجا رسیدیم. ثانیاً برداشت غلطی از جمله «فتنه خط قرمز است» شده است، چون مقصود مقام معظم رهبری از این جمله این نبوده که هرکسی را که اعتراضی به بعضی رفتارها در سال۸۸ داشته فتنه‌گر بدانیم، زیرا خود ایشان از برخی رفتارها اظهار ناراحتی شدید کردند.

❖ **به نظر می‌رسد عدم اعتمادهای مکرر مجلس به گزینه‌های پیشنهادی دولت، منجر به نارضایتی مردم شده و این گمانه مطرح است که مجلس برای متمم‌شدن به تقابل با دولت، مجبور شده به این گزینه رضایت بدهد. این نگاه را چقدر نزدیک به واقعیت ارزیابی می‌کنید؟**

بالاخره اتفاقاتی که در جریان معرفی گزینه‌های وزارت علوم افتاد به نفع هیچ‌کس نبود و نه دولت سود برد و نه مجلس. اینکه ما به دلیل رفتارهای اخیر مجلس، فشاری از طرف مردم احساس کرده باشیم، به این شکل که گفته می‌شود نیست و در حوزه انتخابیه ما برخی‌ها از مجموع این اتفاقات ابرار ناراحتی می‌کردند، اما به هرحال مجلس هم برای خود حذورمزهایی دارد و اگر گزینه جدید هم خارج از آن حذورمزه‌ها بود، باز هم همان ماجراها تکرار می‌شد. در واقع معتقدم بهتر بود که از ابتدا، دولت گزینه‌ای را معرفی می‌کرد که آن حساسیت‌ها نسبت به او وجود نداشته باشد.

❖ **حالا که می‌گویید آن حساسیت‌ها وجود ندارد، احتمال دارد فراکسیون رهروان بالاخره بعد از مدت‌ها، در این‌باره اعلام موضع کند و به صورت فراکسیونی از این گزینه حمایت کند؟**

ان الان من از تصمیم فراکسیونی خبری ندارم و طبیعتاً در جلساتی که طی هفته با وزیر پیشنهادی برگزار می‌شود، نتیجه تصمیم فراکسیون رقم می‌خورد. تا اینجا‌ی کار برآوردی که دارم این است که مخالفت خاصی با ایشان وجود ندارد و احتمال اینکه فراکسیون از آقای فرهادی اعلام حمایت کند وجود دارد. البته من فقط عضو عادی فراکسیون هستم و در این‌باره می‌توانم برآورد خود را از ظاهر اوضاع بگویم و در جایگاهی نیستیم که تصمیمات و مواضع فراکسیون را اعلام کنم.

ادامه از صفحه اول

فرجام‌درآمدهای نفتی ایران

حفظ سهم بازار آمریکا برای عربستان سعودی اهمیتی فوق‌العاده استراتژیک دارد. بازار نفت این‌روزها نزدیک به دومیلیون‌بشکه نفت مازاد دارد و ادامه تولید فعلی عربستان و متحدانش می‌تواند بیش از اینها قیمت را کاهش دهد. قیمت‌های بین ۵۰ تا ۵۰دلار تولید بیش از سه‌میلیون‌بشکه از نفت‌های شیل را غیراقتصادی خواهد کرد. در این سناریو حتی ممکن است کشورهایی مانند نیجریه هم برای به‌دست‌آوردن سهم ازدست‌رفته‌شان در بازار آمریکا به عربستان نزدیک شوند. حالا فکر کنید اگر مذاکرات ایران با ۵+۱ به نتیجه نرسیده باشد، می‌توان تصور کرد سعودی‌ها و متحدانشان چه انگیزه مضاعفی برای کاستن از قیمت نفت و فشار بر درآمد نفتی ایران خواهند داشت. با همین روند فعلی ایران در شش‌ماه دوم امسال حداقل ۳۰درصد از درآمد نفتی‌اش را از دست داده است؛ بنابراین با به‌نتیجه‌نرسیدن مذاکرات، احتمال کاهش بیشتر درآمدهای نفتی ایران وجود دارد. ۲- سفرهای هفته‌های گذشته زنگنه به قطر، امارات و کویت بیش از آنکه کارکردی برای ایجاد اجماع درخصوص کاهش تولید به‌نفع افزایش قیمت نفت داشته باشد، فعالیت دیپلماتیکی بود که صرفاً باید انجام می‌شد. هم برای تصویر بیرونی هم برای کارکرد داخلی. کویت و قطر هر کدام با کمتر از سه‌میلیون نفر جمعیت و عربستان با کمتر از ۲۷میلیون جمعیت، آنقدر ذخیره ارزی ناشی از نفت گرانقیمت در سال‌های گذشته اندوخته‌اند تا کاهش این‌روزهای قیمت نفت را تحمل کنند. همان کاری که ایران با درآمد ۸۰۰میلیارددلاری هشت‌میلیارددلار دولت قبل انجام نداد! در عربستان بیش از ۷۲۷میلیارددلار ذخایر ارزی دارد و ذخایر مالی کویت به ۵۴۸میلیارددلار رسیده است. ذخایر ارزی امارات متحده عربی هم به ۷۷۳میلیارددلار بالغ شده است. با این ذخایر، با آن جمعیت معلوم است که این کشورها در کوتاه‌مدت می‌توانند قیمت‌های پایین نفت را تحمل کنند؛ کاری که برای ایران سخت است. ۳- دسترسی نداشتن به بیش از صدهمیلیارددلار درآمد نفتی انباشته ایران در بانک‌های خارجی، از دیگر تبعات اقتصادی ایران در صورت به‌نتیجه‌نرسیدن مذاکرات است. گزینه کاهش بیشتر صادرات نفت بر اثر تحریم‌های افرون‌تر هم ممکن است به آن اضافه شود. حالا اگر مذاکرات به تافهم بینجامد، ایران، هم به این درآمدش دست خواهد یافت و هم می‌تواند بازارهای ازدست‌رفته‌اش را به‌ویژه در اروپا به دست آورد. پیش از شروع تحریم‌ها، اروپایی‌ها ۵۰۰ تا ۶۰۰هزار بشکه نفت از ایران می‌خریدند. با تنش این‌روزهای اروپا و روسیه، اتحادیه اروپایی علاوه‌بر نفت، علاقه‌مند خواهد بود تا در پروژه‌های گازی ایران هم سرمایه‌گذاری و زودتر گاز ایران را جایگزین بخشی از واردات گاز از روسیه کند. در وین اخباری شنیدم که شرکت‌های نفتی اروپایی پشت در مذاکرات نشستند تا در صورت تفاهم، بلافاصله وارد ایران شوند. ۴- در صورت امضای تفاهم هسته‌ای با غرب، ممکن است قیمت نفت پنج تا ۱۰دلار کاهش یابد اما ایران می‌تواند بلافاصله ۵۰۰ تا ۶۰۰هزار بشکه به تولید نقش بیفزاید و بعد از دو تا سه‌سال، صادراتش را به رقم دومیلیون و ۵۰۰هزار بشکه قبل از تحریم‌ها برساند. ۵- پیام گفته‌های زنگنه این است که ایران در اجلاس «اوپک»، این هفته همدانه نخواهد کشید که صدای واحدی از «اوپک» شنیده شود. ایران در «اوپک» ۱۶۶ دنبال تنش و تفرقه نخواهد بود.

عبور از نقطه‌بی‌بازگشت

واقعیت آن است که این یک‌سال‌وجندماه نه‌تنها مثبت بوده بلکه اساساً باید گفت وضعیت پرونده هسته‌ای ما با غرب، حکایت همان مبحث مواد الاستیک در مهندسی شیمی را پیدا کرده است. به بیان دیگر حتی اگر توافقی هم در وین صورت نگیرد وضعیت پرونده هسته‌ای ما به نقطه‌ای رسیده که دیگر به عقب و پیش از دولت یازدهم، قابل بازگشت نیست.

ما وفلسفه‌در عصر «پایان فلسفه»

برمبنای آنچه در بندهای بالا گفته شد، پرسش اساسی این است که در فضای خاص این زمانه، آیا ما در اینجا و اکنون، اساساً نیاز به فلسفه داریم، اگر داریم این چه نوع نیازی است و این فلسفه چه نوع فلسفه‌ای؟ واقعاً جای خالی فلسفه به معنای تفکر را احساس می‌کنیم؟ فلسفه‌خواهی و فلسفه‌خوانی ما برخاسته از درد و اشتیاق درونی است؟ با نظر به اینکه فلسفه اسلامی، وابودج طی مسیری کاملاً متفاوت با فلسفه غرب، هیچ‌گاه در فرهنگ جامعه ما تأثیر جدی و مهمی نداشته است و نیز با توجه به روزگار «پایان فلسفه» و ظهور علوم انسانی و تکنیک و ایدئولوژی و در پی آنها، حاکمیت نیست‌انگاری، فلسفه در سرزمین ما چه نقشی دارد و می‌تواند داشته باشد؟ اگر فلسفه غرب و فلسفه اسلامی نتوانند اندیشیدن زمانه و مسایل اصلی آن را به ما آموزش دهند، تحصیلمان چه سود دیگری می‌تواند داشته باشد؟ اصحاب فلسفه در ایران، در گروه‌ها و جریان‌های مختلف چا می‌گیرند و هرکس، بی‌توجه به دیگری، به راه خودش می‌رود. پراگندگی، سبکسختی و به‌تبع آن، تکرار و آشفته‌گی و ویژگی‌های مهم حوزه فلسفه است. ناامید نباید شد. شاید آینده‌گشودگی به‌همراه آورد.